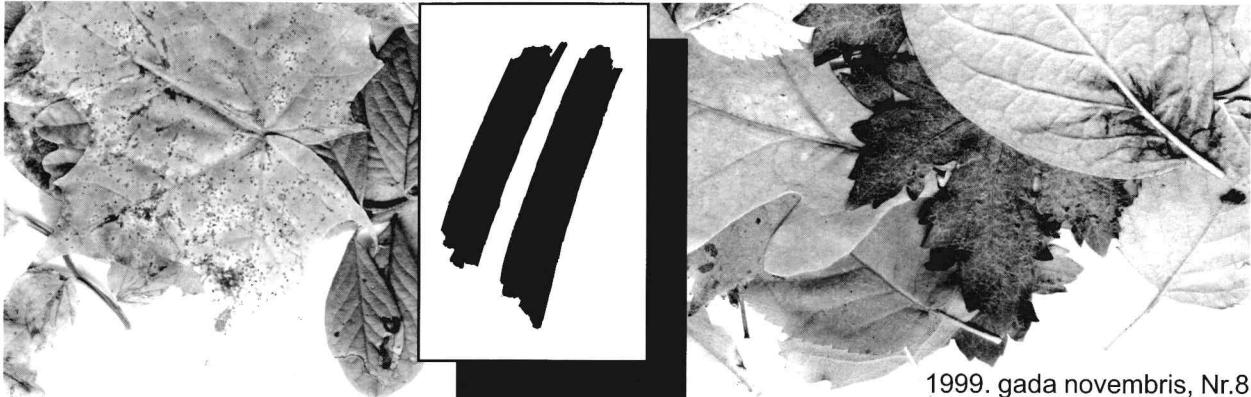

LATVIJAS 50 GADU OKUPĀCIJAS MUZEJA FONDS

1999. gada novembris, Nr.8

OKUPĀCIJAS
MUZEJA

APKĀRTRAKSTS

„OKUPĀCIJAS MUZEJA DARBS VELTĪTS
PIEMINAI, PATIESĪBAI, APSKAIDRĪBAI“
AKADEMIĶIS JĀNIS STRADIŅŠ

Rāmais vasaras mēnesis

Rāmais vasaras mēnesis augsts Latvijas vēsturē ir lielu satricinājumu laiks. 1939. gada 23. augustā parakstītie Molotova-Ribentropa slepenie protokoli pavisam drīz pārvelk svītru Latvijas valstiskajai neatkarībai un nolemj mūs okupācijai un genocīdam.

1989. gada 23. augustā Igauniju, Latviju un Lietuvu vieno “Liesmojošais Baltijas ceļš”, parādot visai pasaulei un pašiem baltiešiem – ilgas pēc neatkarības joprojām ir dzīvas.

1991. gada 19. augustā sākas Maskavas inspirētais komunistiskās impērijas saglabāšanas mēģinājums, kas vēsturē iegājis kā “augusta pučs”.

1991. gada 21. augustā Latvijas Augstākā padome ar 111 balsīm “par” un 13 “pret” pieņem konstitucionālu likumu par Latvijas Republikas valstisko statusu, kas nosaka: Latvijas starptautiskais stāvoklis nostiprināts 1922. gada 13. februārī pieņemtajā Latvijas Republikas Satversmē.

1991. gada 22. augustā Latvijas neatkarību pirmā atzīst Islande, bet 24. augustā Krievijas prezidents Boriss Jeļcins paraksta dekrētu par Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atzīšanu.

*Augsts. Vēstures putekļu
Un zaudētās brīves garša mutē.*

*Augsts. Caur sirdi un rokām strāva –
Kā pirms gaismas nāciena
Un spītība paverdzināto stāvos.*

*Augsts. Pleci atliecas. Galvas augstu –
Piedzimstam vēlreiz. No jauna
Krīt zviņas no acīm –
Dievs pāri laiž savu plaukstu.*

Anda Līce

OM IZSTĀDE "LATVIJA ATGRIEŽAS EIROPĀ"

Projekta vadītājs: Prof. Paulis Lazda

Latvijas 50 gadu okupācijas muzeja ceļojošo izstādi pirmo reizi rādīja Eiropas Parlamentam (Briselē) laikā no 1998. gada 15. līdz 28. novembrim, pēc tam sadarbībā ar vairākām Latvijas vēstniecībām – Eiropas pilsētās. Okupācijas muzejs izstādi sagatavoja Ministru kabineta uzdevumā. Šī vēsturisku dokumentu un citu materiālu izstāde parāda Latvijas vēstures attīstību 20.gadsimtā un Latvijas sakarus ar tās tuvajiem un tālākajiem kaimiņiem Eiropā. Izstāde uzsver 51 gadu ilgo okupāciju, izolāciju no Eiropas un valsts politiskos, kulturālos un materiālos zaudējumus, bet beidzas ar neatkarības atgūšanu un atgriešanos Eiropā. Kopumā 25 planšetes veido Latvijas tēlu un veicina tās politisko, diplomātisko un sabiedrisko centienu un mērķu izpratni.

Izstādes teksts ir četrās valodās – latviešu, angļu, vācu un franču. Tās pastāvīgā gide ir Dr. Dzintra Bungs, kura pārvalda visas četras izstādes valodas un labi orientējas Latvijas politiskajā vēsturē. Līdzās izstādei tiek sniegti priekšlasījumi par Latviju, un izstāžu atklāšanas ceremonija bagātināta ar latviešu mākslas un literāriem priekšnesumiem. Uz izstādes atklāšanām tiek aicināta prese, diplomāti, valdības un akadēmisko aprindu pārstāvji. Izstādes izkārtojumu veic muzejs kopā ar Latvijas vēstniecību attiecīgajā valstī.

PROJEKTA ATSKAITE

Sekojoš pirmajai izstādei Eiropas parlamenta ēkā Briselē, kas guva plašu preses ievērtību, izstāde ceļoja uz Lježas universitāti Belģijā, kur tā bija apmeklējama no 19. līdz 26. janvārim. Izstādes iekārtojumu veica Imants Lieģis, Latvijas vēstnieks Beniluksa valstīs. Reizē ar izstādi norisinājās zinātniska konference prof. Balaca vadībā. Šajā konferencē izstādes projekta vadītājs prof. Paulis Lazda sniedza priekšlasījumu par tēmu "Latvija un Eiropa 20. gadsimtā". Izstādes atklāšanā piedalījās vairāku valstu diplomātiskie pārstāvji (konsuli), preses pārstāvji, universitātes vadība un mācībspēki. Izstādi plaši aprakstīja Belģijas lielākā avīze "Le Matin".

Otrā izstāde 1999. gadā notika Luksemburgā no 29. aprīļa līdz 16. maijam. Arī šīs izstādes iekārtošanu

atbalstīja vēstnieks Imants Lieģis. Izstādes krusttēvs bija Luksemburgas ārlietu ministrs Žaks Poss (Jacques Poos), ar kura starpniecību kļuva iespējams izstādi rādīt ievērojamajā "Cercle Municipal" zālē, Luksemburgas pilsētas centrā. Arī izstādes atklāšanas runu teica Žaks Poss. Izstādes kultūras programmā piedalījās belģu dzejniece Rozmarija Fransua (Rose-Marie Froncois) ar dzejām par Kurzemi, Džūnu Kalniņu un Ginta Bērziņu ar Emīla Dārziņa dižu koncertu.

Trešā 1999. gada izstāde tika atklāta 9. septembrī Norvēģijas galvaspilsētā Oslo. Šīs izstādes atklāšana notika pēc vēstnieka Valda Kalniņa iniciatīvas. Reizē ar izstādi norisinājās Oslo Universitātes vēstures fakultātes rīkotā konference. Šajā konferencē par 39. un 40. gada notikumiem Latvijā referēs prof. Aivars Stranga un par Latvijas vācu un padomju okupāciju – prof. Kārlis Kangeris. Ar priekšlasījumu par Latvijas nesenā vēsturi piedalīsies arī norvēģu speciālisti Baltijas jautājumos. Izstādei tika sagatavota paskaidrojumu brošūra norvēģu valodā. Ir izveidota otrs tāda pati izstāde un tagad to vienlaikus var rādīt divās vietās.

1999. gadam piešķirtā budžeta ietvaros notiks vēl trīs izstādes: Kopenhāgenā, Strasbūrā un Parīzē, ir iecerēta izstāde arī Stokholmā. Izstādi Strasbūrā kārto Latvijas vēstnieks Eiropas Savienībā prof. Georgs Andrejevs. Reizē ar Okupācijas muzeja izstādi notiks arī latviešu mākslinieku darbu izstāde ar vairāku mākslinieku piedalīšanos. Pārstāvot muzeju un ceļojošo izstādi, prof. Paulis Lazda sniegs priekšlasījumu par Latviju, Franciju un Eiropu 20. gadsimtā. Izstādi Parīzē š. g. novembrī kārto Latvijas vēstniece Francijā Sandra Kalniete.

Iepriekšminētās sešas izstādes tika sarīkotas par 1999. gada šim projektam piešķirtajiem līdzekļiem (Ls 20 000). Izdevumus sastāda: muzeja darbs materiālu sagatavošanai, brošūru tulkošana un drukāšana, plakātu sagatavošana; izstādes materiālu transports un apdrošināšana; telpu īre (pēc vajadzības) un izstādes iekārtošana; ceļa izdevumi izstādes vadītājam un gidam; projekta administrācijai un koordinācijai.

OM IZSTĀDE "DZĪVOT UN IZDZĪVOT AR MĀKSLU"

Valtera Nollendorfa priekšvārds 1999. gada 14. jūnija izstādes atklāšanā.

Šajā dienā pirms piecdesmit astoņiem gadiem Torņakalna stacijā — vienā no daudzām Latvijā — stāvēja ešelons aizrestotiem lopu vagoniem. Tajos — sliktāk nekā lopi — bija cilvēki. Ešelonai devās uz tāliem Padomju Savienības austrumiem. No tiem, kas tajos tika aizvesti, tikai retais atgriezās mājās, kuru nebija vairs, pārnāca — salauzts vai svētais, kas dzīvs ellei izgājis cauri.

Kā pārdzīvot elli? Kā to pārvārēt? Kā to pieminēt? It sevišķi tiem, kas nāca pēc tam?

Traģēdijas var salauzt. Bet traģēdijas var arī pacelt un apskaidrot. Grieķu filozofs Aristotelis runā par "katarsi", par "attīrišanos", kas ļauj skatītājiem — caur "līdzjūtību" par cietēju un "bailēm" par cilvēces kopīgo likteni — apskaidrot savas jūtas izpratnē par garīgo spēku, kas ļauj traģēdiju pārvārēt.

Šodien mēs skatīsim garīgo spēku, kas ļāva tiem, kas izgāja elli — atgriezties apskaidrotiem.

Atcerēsimies viņu ceļu, kas sākās pirms 58 gadiem un atkal, un atkal, un atkal — visus okupācijas gadus. Pieminēsim viņus. Atgādināsim viņu likteni. Bet par visu vairāk — no viņu garīga spēka smelsimies spēku nākotnei.

Izstādes atklāšanā klātesošos uzrunā Saeimas Ārlietu komisijas vadītājs Guntars Krasts.

DIVU NOZIEDZNIEKU NOLĪGUMAM – 60

Prof. H. Strods

Divu 20. gadsimta lielāko noziedznieku – Hitlera un Staljina – 1939. gada 23. augustā organizētā Molotova-Ribentropa pakta un tā slepeno pielikumu 60. gadadienas atcerēi veltītā starptautiskā konference notika 1999. gada 27. un 28. septembrī Vīnē. Konferencē piedalījās 14 valstu pārstāvji, bet nepiedalījās pakta parakstītāju valstu šodienas mantinieku pārstāvji. Konferenci Lietuvas Seima zālē atklāja Lietuvas Valsts prezidents V. E. Valdas Adamkus.

Konferencē apskatīja trīs galvenos jautājumus – okupācijas sekas (bruņotā un nevardarbīgā pretošanās), Baltijas valstu neatkarības atjaunošanu un Baltijas valstu nākotni 21. gadsimtā. Atklāšanas runā Lietuvas neatkarības cīnītāja Dr. Laima Andrikiene norādīja, ka Baltijas valstis, kurām sākotnēji PSRS bija iecerējusi Mongolijas statusu, krita PSRS lielo politisko izrāžu meistara rokās vieglāk nekā okupanti paredzēja. Tāpēc runātāja aicināja neizbēgamo vienmēr sagaidīt cienīgi – ar militāru un politisku pretošanos. Lietuvas Seima priekšsēdētājs prof. V. Landsberģis uzsvēra, ko Molotova-Ribentropa pakts nav tikai Eiropas pagātne, bet arī tagadne. Krievijas Starptautiskās universitātes prezidents Gavrils Popovs domā, ka Molotova-Ribentropa pakta cēloni arī mūsdienās nav novērtēti. Ja nākotnē Krievija un Vācija izveidotu koalīciju, tad šīs valstis varētu mainīt Kaliningradas apgabalu pret kādu no bijušajām padomju republikām. Vairāki runātāji minēja, ka Krievija kā PSRS mantiniece Krievijas valsts Domē nav novērtējusi šo paktu un Krievijas politiskajā praksē nav vērojams, ka Krievija šo paktu nosodītu.

Runājot par ebreju iznīcināšanu šā pakta īstenošanas rezultātā, Lietuvas pārstāvji paškritiski atzīmēja, ka neviena lietuviešu organizācija neuzstājās pret ebreju iznīcināšanu, kas liecināja par Lietuvas valstiskuma krīzi. Holokausts nav tikai ebreju, bet galvenokārt Baltijas tautu problēma.

Runātāji norādīja, ka okupanti Baltijas valstīs īstenojuši programmu – Lietuvu bez lietuviešiem, Latviju bez latviešiem, Igauniju bez igauniem.

Krievijas imperiālismu asi kritizēja pirmais neatkarīgās Baltkrievijas parlamenta priekšsēdētājs St. Šuškevičs un šīs valsts bijušais parlamenta presidents S. Šarecks.

NATO eksperts I. Godals (Norvēģija) norādīja, ka Baltijas valstīm nepieciešama Eiropas Savienība un NATO, lai tās nenonāktu 1939. gada Somijas situācijā 1:1. iespaidīgu informāciju par Lietuvas gatavību aizstāvēt savu neatkarību sniedza Lietuvas bruņoto spēku komandieris, brigādes ģenerālis J. Kronkaitis, nobeidzot savu referātu ar vārdiem: "Mēs esam gatavi Lietuvas neatkarību aizstāvēt ar draugiem vai bez draugiem."

Konferences darbā piedalījās Latvijas delegācija Saeimas deputāta J. Sinkas vadībā. Delegācijā ietilpa D. Īvāns, R. Ražuks un šo vārdu autors, kurš referēja par tēmu "Sarkanais un brūnais genocīds Baltijā 1940 – 1985: kopīgais un atšķirīgais".

Laikā no marta līdz oktobrim muzeju apmeklējuši 17 161 cilvēki. Šovasar vislielākais apmeklētāju skaits bija augustā – 3634.

MŪSU VIESI

22. martā muzeju apmeklēja Ķījas parlamenta Ārlietu komisija.
10. maijā mūsu viešņa bija Zviedrijas kultūras ministre Mairita Ulvskoga.
20. maijā pie mums viesojās Vācijas Federatīvās Republikas prezidents Romans Hercogs un Kristiane Hercoga kundze.

Vācijas Federatīvās Republikas prezidents Romans Hercogs, Valters Nollendorfs un Kristiane Hercoga kundze.

11. augustā Latvijas ārlietu ministrs Indulis Bērziņš apskatīja eksposīciju, iepazīnās ar muzeja darbiniekiem, problēmām un nākotnē iecerēto.
21. augustā muzeja telpās sarīkojām otro informācijas vakaru Latvijā akreditētajiem diplomātiem. Muzeja kurators Matīss Kotts lasīja referātu par Molotova-Ribentropa pakta pretrunīgumu ar rietumu pasaules diplomātijas tradīcijām. Pēc tam OMF valdes priekšsēdis Valters Nollenforfs stāstīja par Baltijas ceļa akcijas nozīmi tautas Atmodas kontekstā.
21. septembrī ar patiesu interesi un izpratni par mūsu valsts vēsturi ekspozīciju aplūkoja Moldovas Republikas premjerministrs Jons Sturza.
29. septembrī ar muzeju iepazīstinājām Luksemburgas Lielhercogistes ārlietu ministri Lidiju Polferi.

Okupācijas muzejā ir sākuši strādāt vairāki jauni darbinieki. No 1. jūlija darbu sāka administrators Jānis Siliņš, no 5. jūlija izpilddirektore Gundega Feldmane-Zāns, no septembra māksliniece Niluta Bahmane un IP vēsturniece Dzidra Zujeva.

Šovasar muzejā bez atlīdzības strādāja no Amerikas uz Latviju pārcēluses Aina Greize. Sakām paldies viņai par labo gribu un iegūtību. Viņa arī mums, muzeja darbiniekiem, savu reizi teica mīlus vārdus.

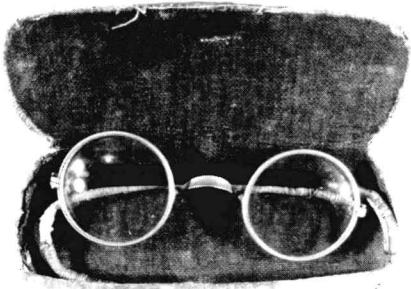
Pateicamies arī ALJAs stipendiātiem Zanei Elksnītei un Arnim Uldim Daigam.

Muzeja darbinieki kopā ar Ainas kundzi (pirmā no labās) vasaras nogalē.

JAUNIEGUVUMI

Ko svešajās debesīs meklē acis,
Ko svešajā zemē – sirds,
Kad cilvēks antipasaulē pārceelts
Un pats no sevis ir šķirts?

Un atkārtojas alu laikmets –
Cilvēks ar neko no nekā
Darina lietas labas un skaistas.

Klusī logu atverot līdz galam
Es jūtu, kā mani apņem svaigums,
Prieks par pasaules esamību,
Dienu no dienas neiznīcināmi (neizskaužami)
Manā sirdī pastāv.

Visā, kas man ir apkārt,
Visā, kas apņem mani, manu dvēseli,
Kā ienāk caur atvērto logu līdz galam, –
Ir spēka avoti, dievišķa spēka.
Dievišķais spēks, Dievišķais spēks...

Kad pašam spēka nav, ne tīcības,
Tad [atceries] ir Dievišķais spēks,
Kāš laudīm palīdz ar cerību,
Ar tīcību

Saglabāt nesalaužamu garu.
Kas būtu cīlēku pasaule
Bez cerības un tīcības
Dievišķam spēkam un varai –

Izturēt, uzvarēt.

Cilvēku pasaule zaudētu dabiskumu.

Manu sirdi, ķermenī caurstrāvo spēks,
Kad debess plašumu pārslīd spārnī,
Putnu sparni – tā manā dvēsele,
To lidojums eej manu pagurušo miesu
Kā gaisa pūķi debesīs,
Un tur debesīs
Tad es gaidīšu
Beigās.

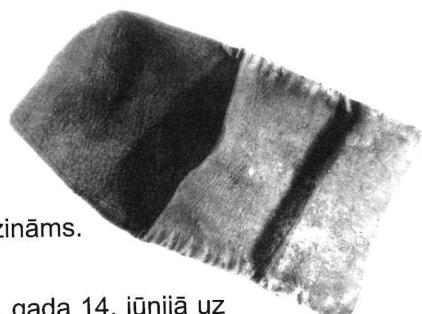
OZARE ARUMI

(Gunas Eglītes atdzejojums)

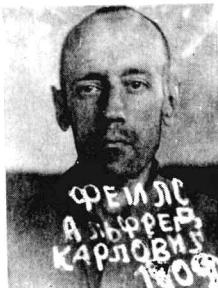
Alberta Antes, Amūras apgabalā aizvestā gaisa izpalīga, brilles un pašdarinātais nazis. 1946. gadā, nonākot slimnīcā, viņš iepazīstās ar japāņu gūstekni, baletdejotāju Ozare Arumi, kura viņam uzraksta un uzdāvina dzejoli. Šī dzejola tulkojumu latviski A. Ante izlasa tikai 1987. gadā.

Vismaz kaut kas tev šeit pieder,
Kaut kas, kam vērte un svars.
Un ja vēl šķipsniņu tabakas ieber,
Tad būt kādu brīdi vēl var.

Dūmam ir brīvības garša,
Kaut arī tas tikai mans,
Ar izsalkumu un salu, un cerībām reizināms.

Esam saņēmuši bagātīgu dāvinājumu no 1941. gada 14. jūnijā uz Igarkas rajonu izsūtītā Laimona Pētersona – paša darināto briežādas tabakmaku, pirkto pīpi, Joti interesanti uzrakstītas atmiņas un viņa sievas Rasmas 1947. gadā no marles šūto moskītīklu.

No Amaldas Zākes, komponista Alfreda Feila meitas, saņēmām materiālus par viņas tēvu, kuru apcietināja 1941. gada 23. jūnijā. A. Feila vadībā 1940. gadā Latgales dziesmusvētkos kori trīs reizes dziedāja "Dievs, svētī Latviju!".

Minna un Alfreds Feili ar meitām Lolitu un Amandu (vidū).
Alfreds Feils pēc apcietināšanas.

JAUNIEGUVUMI

Bijušā tuvums.
Cik roka pieskaras,
Tik sirdī smeldz –
Bēdu ziņai nav noilguma.

Notiesātās Ausmas Liepnieces 1946. gada Jāņos no vagona izmestā atklātnē.

Šovasar mūsu arhīvs ir papildinājies ar daudziem vērtīgiem materiāliem. No Rasmas Ences saņēmām 1945.

gadā bēgļu nometnē Lībekā izdots žurnālus "Sidrabene" un "Tāli taki". Aleksandrs Mētra no Anglijas mums ir atsūtījis trimdas gados sakrātos izgriezumus no dažādiem izdevumiem angļu un latviešu valodā. Gleizdu ģimenes saglabātās tēnieka E. Sidraba darbu kolekcijas daļa tagad ir nonākusi muzeja īpašumā. No Ērikas Launītes esam saņēmuši Lilijas Bīviņas uz lupatiņām rakstītos dzejoļus, vēstules, fotogrāfijas, Veco un Jauno Derību, bet no Astrīdes Ivaskas – materiālus par viņas tēvu ģenerāli Mārtiņu Hartmani. Arhīva krājumus ir papildinājis Dzidras Blāķes dokumentu, vēstuļu, fotogrāfiju klāsts, Hansa Kahlera fotogrāfijas un dokumenti, Nikolaja Merlā PSRS medaļas un dokumenti un no Valda Abricka iegūtās dāvanas Latvijas armijas virsniekiem. Ar A. Veihcela palīdzību no Anglijas esam saņēmuši divas kastes ar vērtīgām grāmatām, ko sarūpējusi "Daugavas Vanagu" Notinghemas nodalā.

Paldies visiem, kas ziedojuši savu darbu, laiku un līdzekļus vēsturiskās patiesības apzināšanai. Ceram uz turpmāko līdzdarbību.

Anda Līce

VIDEOLIECĪBU PROJEKTS

No šā gada 1. februāra līdz 15. septembrim videonodaļas fondos klāt nākuši 27 personu dzīvesstāsti 57 stundu garumā.

In memoriam

Jānis Plūme (1922–1999) – mazsalacetis, vērtīgas liecības par 1941. gada demonstrācijām sniedzējs, karojis vācu armijā (1942–45), miris Anglijā.

Roberts Balodis (1913–1999) – Tilžas novada nacionālais partizāns.

Elmārs Zobens (1918–1999) – leģionārs, miris Anglijā.

MĒRĶA ZIEDOJUMI GRĀMATAI PAR BĒGĻU NOMETNĒM EIROPĀ.

Jau aizsteigušies vairāk kā 50 gadi, kopš latviešu bēgļu atstāja Pārvietoto personu nometnes (DP camps) Austrijā, Vācijā, kur viņi bija nokļuvuši, bēgot no atkārtotas padomju okupācijas Latvijā 2. pasaules kara beigu posmā.

Dzīve bēgļu nometnēs pēc kara bija kārtējais latviešu tautas daļas mēģinājums saglabāt latviešu, savu kultūru ar tās gara mantojumu, darba tikumu un dzimtenes mīlestību. Tā bija cīņa par izdzīvošanu. Šeit, tālu prom no zaudētās tēvu sētas Latvijā, tika kārts šūpulis Latvijas Valsts atjaunošanai pēc iespējamā komunisma impērijas sabrukuma.

Trimdā nonākusī latviešu tautas daļa neapšaubāmi veicināja komunisma sistēmas sabrukumu Eiropā un Latvijā.

Okupācijas muzeja fonda darbinieki – muzeja vadošais vēsturnieks Richards Pētersons, vēsturniece – video programmas un video arhīva fondu glabātāja Lelde Ozola un video programmas vadītājs Andrejs Edvīns Feldmanis vēlas izveidot grāmatu (fotoalbumu, ievietojot tajā 660 fotogrāfijas)

par pārvietoto personu nometnēm Austrijā, Vācijā, Dānijā, Norvēģijā un Zviedrijā pēc 2. pasaules kara.

OMF arhīvā ir 700 dažādu nometņu dzīves ainu fotogrāfijas. Muzeja glabātuvēs – arī nodotie priekšmeti, kuri gatavoti šajās nometnēs, dažāda veida nometņu un izceļošanas dokumenti.

Grāmatas tekstuālā daļa būs latviešu un angļu valodā. Abās valodās skaidrojumi zem katras fotogrāfijas.

Lai šādu grāmatu nodrukātu, iesākumam vajadzīgi 4000 Ls.

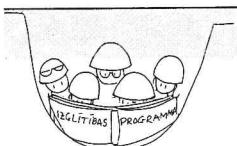
Iecerēs īstenošanai Izglītības fonds Lielbritānijā ziedojais 500 mārciņas.

Ikviens ciemiņš, ierodoties Latvijā, laipni gaidīts Okupācijas muzejā, lai dalītos savās atmiņās par pirmajiem pēckara gadiem dažādās Eiropas valstu bēgļu nometnēs. Laipni lūdzam sūtīt fotogrāfiju kopijas par minētajām bēgļu nometnēm.

Lūdzam šo izdevumu atbalstīt ar mērķa ziedojuumiem.

Kurā bēgļu nometnē fotogrāfēta šī latviešu grupa? Vai kāds var atpazīt sevi vai paziņas?

IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA (IP)

PA OKUPĀCIJAS PĒDĀM LIETUVĀ

Lai gūtu ieskatu kolēģu darbā Lietuvā, IP darbinieki 30. aprīlī un 1. maijā viesojās Genocīda un pretestības pētniecības centrā un Genocīda upuru muzejā Viljā.

Jāatzīst, ka vismaz vienā zinjā okupācijas laika pētišana un pieminēšana Lietuvā atšķiras no Latvijas — ar valsts atbalstu. Pētniecības centrs un muzejs darbojas ar valsts piešķirtu budžetu 6 000 000 litu (gandrīz 1 000 000 Ls) apmērā. Pētniecības centram ir sava restaurēta, mūsdienīgi iekārtota, ēka Viljās centrā. Muzejs darbojas bijušajā čekas namā. Centra pētījumu skaits un apjoms ir iespaidīgs. Čekas nams saglabāts autentiskajā veidā, kāds tas eksistēja līdz pat neatkarības atjaunošanai. Pamatoti liekas, ka lietuvieši nesenās pagātnes pētišanai un piemiņai jau no neatkarības atgūšanas piegājuši vērienīgāk un nopietnāk nekā mūsu valsts iestādes.

Pētniecības centrā runājām ar pētniecības darba vadītāju vēsturnieku Arvīdu Anušausku. Te norit nopietns darbs, kurā iesaistīti ap 150 līdzstrādnieki un darbinieki. Galvenā uzmanība veltīta padomju okupācijas laika noziegumiem, kas lietuviešu apziņā nes genocīda nosaukumu. Tai pašā laikā ar lepnemu tiek uzsvērta lietuviešu bruņotā pretestība, tās vadoņi un varoņi. Latvijā ar profesora Heinriha Stroda pētījumu par Latvijas nacionālo partizānu karu veikts tikai pirmsais nozīmīgais solis. Ne velti Dr. Anušauskas bija ieradies uz prof. Stroda grāmatas otrās daļas prezentāciju Okupācijas muzejā.

Arī muzejs veltīts padomju represiju upuriem. Mūs pieņēma direktora vietniece Virginija Rudiene. Muzeja ēka atrodas pieminekļu aizsardzībā, un tāpēc nav iespējams muzeju izvērst. Tāpēc arī eksposīcija iespiesta nelielās telpās un koridoros.

Galvenais muzeja eksponāts čekas pagrabs. No kreisās: muzeja direktora vietniece Virginija Rudiene un IP vadītāja Dagnija Staško.

Galvenais eksponāts tomēr ir čekas pagrabs. Ja Okupācijas muzejam Rīgā piedāvā čekas pagrabs kā eksposīcijas telpas, tad jāpadomā, ko tas nozīmētu strādāt pazemē — vietā, kur mocīti vai bojā gājuši cilvēku simti. Pie tam Rīgā saglabājies maz no vecajiem pagrabiem. Un — Okupācijas muzejs Rīgā nav veltīts tikai padomju okupācijai. Viesojoties Lietuvā, mācījāmies un ieguvām daudz. It sevišķi perspektīvu.

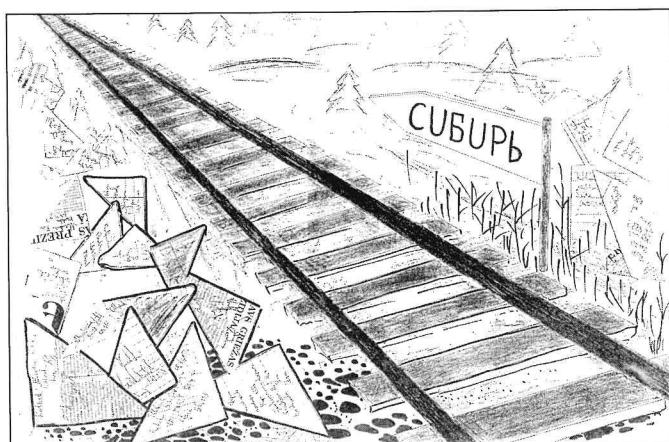
ZVĀRDZES CEĻOJOŠĀ IZSTĀDE TUVOJAS NOSLĒGUMAM

IP vēsturniece Zane Baķe aicina Gulbīša vidusskolas skolēnus kartē atrast 40 gadus pazudušo Zvārdes pagastu.

1998. gadā Izglītības programma ar Latviešu Fonda un ASV zvārdeniekų atbalstu izveidoja izstādi "Izpostītā zeme: Zvārdes pagasta izpostīšana un atjaunošana". Izstāde bija skatāma pāris mēnešus Okupācijas muzejā, pirms IP darbinieki sāka ar to celot uz skolām, lai interaktīvās nodarbībās skolniekus iepazīstinātu ar Latvijas okupācijas vēsturi, izmantojot Zvārdes pagasta likteni kā vienu no traģiskākajiem piemēriem. Izstāde ir viesojusies 9 skolās, kur ar to iepazinušies skolēni no 25 skolām, kā arī vēstures skolotāji un citi apmeklētāji. Izstāde skatāma Saldus Vēstures un mākslas muzejā no 20. oktobra līdz gada beigām, kad Okupācijas muzejs deponēs daļu dokumentu un citu materiālu topošajā Zvārdes pagasta muzejā Strīku pamatskolā.

Viens no Zvārdes ceļojošās izstādes projekta mērķiem bija pievērst skolēnu uzmanību okupācijas sekām savā pagastā vai novadā. Gatavojoties uzņemt izstādi š. g. 28. un 29. septembrī, Gulbīša vidusskola rīkoja okupācijas laika tēmas plakātu konkursu. Plakātus skola pasniedza Okupācijas muzejam.

11. klases skolnieka Māra Danieka kolāža (44 x 64 cm), uz ceļazīmes rakstīts Sibīrija krievu valodā.

Pateicamies visiem, kas ziedojuši grāmatas un citus ar okupācijas laiku saistītus materiālus muzeja darbam!

Izglītības programma laipni lūdz ziedot:

- *Latvija Šodien* - PBLA gadskartējos izdevumus (visus);
- Jura Dimitera, Jura Putrama un citu mākslinieku Atmodas laika politiskos un vides aizsardzības plakātus.

IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA (IP)

**SKOLĒNU UN STUDENTU GRUPU APMEKLĒJUMI OKUPĀCIJAS MUZEJĀ IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS IETVAROS
no 1999. gada marta līdz septembrim.**

Datums	Skola	Skolēnu skaits	Klase	Datums	Skola	Skolēnu skaits	Klase
03.03.99	Daudzesas pamatskola	16	9	26.04.99.	Nacionālo Bruņoto spēku kultūras darba organizatori	16	
03.03.99	Ogres 1. vidusskola	15	10-11	27.04.99.	Rīgas 3. vidusskola	20	9
05.03.99	Imantas Latviešu ģimnāzija (2 grupas)	23	9	29.04.99.	Vācu jauniešu grupa	30	
05.03.99	Cesvaines internātskola (2 grupas)	30	9	29.04.99.	Vecbebru lauksaimniecības tehnikums	25	3.k.
05.03.99	Amatniecības vidusskola	10	1.k.	03.05.99.	Priežmalas vidusskola	24	10-11
08.03.99	Rīgas Vakara ģimnāzija (4 grupas)	70	12	04.05.99.	Sūnu pamatskola	20	8-9
09.03.99	Jūras akadēmija	11	3.k.	05.05.99.	Malienas pamatskola	12	9
10.03.99	Tukuma jaunsargi (3 grupas)	62	—	05.05.99.	Krāslavas ģimnāzija	20	6
11.03.99	Ciblas pamatskola (2 grupas)	30	9, 5	06.05.99.	Ilūkstes jaunrades nams	40	7-11
11.03.99	Rīgas 41. vidusskola	22	7	06.05.99.	Zemessardzes Štāba bataljons	20	
12.03.99	Rīgas 62. vidusskola	18	7	07.05.99.	Rēzeknes pilsētas Daugavas vanadžēni (2 grupas)	30	
12.03.99	Rīgas 41. vidusskola	22	8	07.05.99.	Rīgas Pārtikas ražošanas arodģimnāzija	20	
18.03.99	Krustpils pamatskola	14	9	10.05.99.	ALA	16	
18.03.99	Vecbebru lauksaimniecības tehnikums	17		11.05.99.	Kandavas lauksaimniecības tehnikums	20	2.k.
19.03.99	Rīgas 76. vidusskola	14	9	12.05.99.	Sprogu vidusskola	24	9
19.03.99	Juglas internātskola	20	9	12.05.99.	Tautas daiļamatniecības pamatskola	25	9
23.03.99	Brocēnu vidusskola (2 grupas)	30	9-12	13.05.99.	Tautas daiļamatniecības pamatskola	18	9
23.03.99	Adamovas internātskola	9	9	14.05.99.	Druvienas pamatskola (2 grupas)	43	5-9
25.03.99	Rīgas Tehniskā koledža	15		18.05.99.	Usmas pamatskola	20	5-9
25.03.99	Vecbebru Lauksaimniecības tehnikums (2 grupas)	39		18.05.99.	Liepājas 8. vidusskola	31	5
25.03.99	Ziemeļvalstu ģimnāzija	15	5	19.05.99.	Skaistkalnes pamatskola	40	5
26.03.99	Zvejniekiemciema vidusskola (3 grupas)	61	9	26.05.99.	Ēveles pamatskola (2 grupas)	40	8-9
26.03.99	Zasulauka arodskola	23	12	31.05.99.	Dzērves pamatskola	24	6
26.03.99	Ziemeļvalstu ģimnāzija	16	7	03.06.99.	Olaimes koledža (nometne)	7	16 - 17 gadi
30.03.99	Rīgas 80. vidusskola	3	7	04.06.99.	Zemgales priekšpilsētas skolu valdes vasaras nometne	13	13 - 15 gadi
31.03.99	Rīgas 10. vidusskola (2 grupas)	25	9	08.06.99.	Ozolkalnes pamatskola	20	4 - 8
01.04.99.	Kegumu komercvidusskola	19	9	11.06.99.	ALJA - "Sveika Latvija!"	20	
06.04.99.	Zaķumuižas pamatskola	15	6	28.06.99.	Vasaras universitāte studenti (DAAD)	20	
06.04.99.	Juglas internātskola	20	9	29.06.99.	Vasaras universitāte studenti (DAAD)	20	
07.04.99.	Pļaviņu ģimnāzija	19	9	03.08.99.	Eiropas vasaras skola (2 grupas)	30	13 - 18 gadi
07.04.99.	Pļaviņu ģimnāzija	19	9	13.08.99.	ALA, Sveika Latvija	18	15 - 18 gadi
07.04.99.	Jelgavas 1. internātskola	15	9	21.08.99.	Ziemeļreinas Vestfāles zemes Finansu skolas docentu kolēģija	20	
08.04.99.	Griķu pamatskola	16	9	25.08.99.	Baldones vanadžēni	22	10 - 18 gadi
09.04.99.	Ozolnieku vidusskola	20	8	27.08.99.	Zviedrijas studentu grupa no Upsalas un koorporācija "Fraternitas Dorpatensis" no Vācijas (2 grupas)	22	
09.04.99.	Jaunannas pamatskola (2 grupas)	45	5-9	06.09.99.	Rīgas 1. ģimnāzija	15	12
09.04.99.	Sabiles vidusskola (2 grupas)	45	9	07.09.99.	Vācu jauniešu grupa	15	
11.04.99.	Mētrienas pamatskola	35		13.09.99.	Rīgas 1. ģimnāzija	17	12
12.04.99.	Juglas internātskola	20	8-9	15.09.99.	NBS štābs	20	
13.04.99.	Siguldas pamatskola	23	6	17.09.99.	Purviņu ģimnāzija	15	12
13.04.99.	Dānijas Kultūras institūta organizēta grupa	23		21.09.99.	Rīgas 77. vidusskola	20	12
13.04.99.	Ilzenes pamatskola	9	8-9	22.09.99.	Liepājas 5. vidusskola (2 grupas)	40	12
14.04.99.	Rosmes pamatskola	20	5	23.09.99.	Zemessardzes štābs (2 grupas)	35	
14.04.99.	Vestienas pamatskola (2 grupas)	42	5-9	24.09.99.	Ezernieku vidusskola (2 grupas)	40	9, 12
15.04.99.	Cesvaines internātskola (2 grupas)	40	7,9	24.09.99.	Rīgas speciālā skola — attīstības centrs	10	7
15.04.99.	Pildas pamatskola (2 grupas)	30	5-9	25.09.99.	Policijas akadēmija (2 grupas)	38	1.k.
16.04.99.	Raiskuma internātskola	18	9	28.09.99.	Rīgas 77. vidusskola	18	12
16.04.99.	Liepnas internātskola	20	9	Kopā:	133 grupas	2468 skolēni	
16.04.99.	Juglas internātskola	20	8, 9				
19.04.99.	Zalves pamatskola (2 grupas)	40	9				
20.04.99.	Pļaviņu ģimnāzija (2 grupas)	40	9				
20.04.99.	Rīgas Jūrskola	12	2.k.				
20.04.99.	Rīgas 41. vidusskola	15	5				
21.04.99.	Rīgas 13. vidusskola	20	9				
21.04.99.	Rīgas 84. vidusskola	20	9				
22.04.99.	Pļavnieku vidusskola (2 grupas)	29	5				
22.04.99.	Stāmerienas pamatskola (2 grupas)	40	6-9				
22.04.99.	Dzirnīcas pamatskola	16	9				

No 1999. gada 1. marta līdz 1. oktobrim ceļa izdevumu atbalstu muzeja apmeklējumiem saņēmušas 23 skolas, kopā Ls 1362,34.

Sirsnīgi pateicamies visiem, kas atbalstījuši muzeja Izglītības programmu gan finansiāli, gan ar materiāliem un savām zināšām, gan ar ieinteresētību un uzticēšanos mūsu darbam!

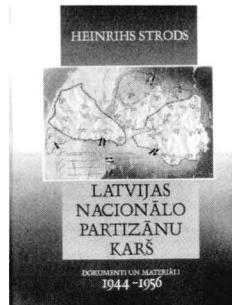
PAR OKUPĀCIJAS MUZEJU

Frankfurter Allgemeine Zeitung par Okupācijas muzeju

"Latvija gandrīz būtu aizgājusi bojā" vēsta virsraksts Iaikraksta 1999. gada 1. oktobra numurā. Apakšvirsraksts paskaidro tālāk: "Ap Rīgas Rātslaukumu pagātnes izvērtēšana cīnās ar saimnieciskām interesēm." Raksts izceļ kontrastu starp Melngalvju nama un Rātslaukuma rekonstrukciju un "melno kolosu," kas it kā vēloties "aizšaujot aizbīdni priekšā visai pilsētai un tās augšupejai." Bet šis nav raksts, kas aizstāv Okupācijas muzeja nojaukšanu pilsētas vēsturiskās fasādes atjaunošanas vārdā. Lielākā tiesa veltīta jautājumiem, kas saistās ar sarežģīto Latvijas nesenās pagātnes izvērtēšanas un pārvarēšanas darbu, ko veic Okupācijas muzejs. Raksta autors Jaspers fon Altenbokums (Jasper von Altenbockum) nesen ilgāku laiku pavadīja muzejā un intervēja muzeja darbinieku Valteru Nollendorfu, kura pārdomas arī citētas rakstā. Autors min spēcīgās saimnieciskās intereses, kas liekas dominējam apsvēru-mos par Rātslaukuma apkārtni un muzeja tālāko likteni un beidz rakstu ar konstatējumu: "Drīz varēs redzēt, cik Latvijas vēsture ir vērta." Jā — cik gan?

PĒTNIECĪBAS PROGRAMMA

Ir sagatavota izdošanai pirmā Okupācijas muzeja Gadagrāmata, kurā iekļauti piecu autoru pētījumi. Pētniecības programmas dalībnieki jau strādā pie materiālu vākšanas par tēmu "Noziedzība pret cilvēci" — pamatu nākamajai Gadagrāmatai. Pētniecības programmas dalībnieki šovasar ir piedalījušies vairākās starptautiskās konferencēs. Stokholmā rīkotajā "Trešajā Baltijas studiju konferencē Eiropā" Matīss Kotts runāja par 1941. gada janvāra Augstākās padomes vēlēšanām un latviešu tautas attieksmi pret tām, bet Richards Pētersons — par kultūras pieminekļu aizsardzības periodizāciju. Heinrihs Strods piedalījās Molotova-Ribentropa pakta konferencē Vīlē (skat. rakstu "Divu noziedznieku nolīgumam — 60" 2.lpp.) un Freizingā notikušajā Trešajā Vispasaules kongresā par garīgo atjaunotni 21. gadsimtā.

22. septembrī muzejā notika H. Stroda grāmatas "Latvijas nacionālo partizānu karš" iznākšanai veltīta pēcpusdiena. Grāmatā ir apkopoti dokumenti un materiāli par laika posmu no 1944. līdz 1956. gadam.

ZIEDOJUMI MUZEJAM

1999. gada 1. pusgada ziedotāju saraksts no 1999. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam

Vislielākais ziedojuums ~Ls 5800 (USD 10 000)

Pasaules Brīvo latviešu apvienība (PBLA)

No Ls 2500 (~USD 4250)

Daugavas Vanagi ASV, Latviešu apvienība Austrālijā un Jaunzelandē, Latviešu Fonds

No Ls 500 līdz 2499 (USD 850–4250)

Anna Biruma, Ruta un Aldis Birzulis, Katrīna Brušvits-Saukants, Jānis un Ilga Kurmiņš, Jānis Līvens, John un Daina Luks, Valija Nille, Juris un Rita Petričeki, Verners un Silvija Rūtenbergi, Aivars Slucis, M.D., Victor, Larissa, Sabīne, Renar Strautman Amerikas Latviešu palīdzības fonds, Austrālijas latvieši, Čikāgas Latviešu draudžu sadarbības kopa, Daugavas Vanagu Fonds Anglijā, Daugavas Vanadžu kopa Njūjorkā, Grand Rapido Latviešu biedrība, Ģenerāla K. Goppera Fonds, Klīvlandes Latviešu biedrība, Pertas ev. lut. Sv. Pāvila draudze, Tēvijas fonda - Latvijas korporāc. apv. un studenšu prezidiu konvents, Zviedrijas Latviešu Centrālā padome.

No Ls 250 līdz 499 (~USD 425–850)

Rasma un Aleksandrs Aistrauts, Rūsiņš un Daina Albertiņš, Māra Efferts Dole, Kārlis Grinbergs, Zenta Knežinskis, Jānis un Ilga Kurmiņš, Astrīda un Arvīds Lagzdīgi, Aija Pakulis, Valija Rauceps, Mirdza Skulte, Dr. Zigfrīds un Paulīne Zadvinskis Arvīda Knopes bēru kolekte – A. Sīķēns, Bostonas Studenšu korporāciju kopa, Citicorp Foundation – Thomas Katis, Daugavas Vanagu apvienība Klīvlandē, Grandrapido un apkārtnes Latviešu pensionāru biedrība, Latvijas atbalsta grupa Sanfrancisko, Jāņa Tilība Piemiņas Fonds, Latviešu Klīvlandes kredītsabiedrība, Mičiganas Latviešu kreditsabiedrība.

No Ls 50 līdz 249 (~USD 85–425)

Aina Āboliņš, Herberts Andersons, Ilga un Laimonis Andersons, Oskars un Velta Baltputnis, Rudolfs un Milda Bērziņš, Aija Blumfelds, Alfrēds un Herta Braunfelds, Dzidra Briede, Vīlma un Aleksandrs Briedis, Felikss Buks, Fricis un Irēne Danga, Joseph un Lilita DiLallo, Ēriks Dzenis, Andrejs Egīte, Edgars un Rasma Elferts, Veronika Elferts, Ausma V. Erikson-Melnbrencē, Elmārs Ēvele, Elmārs Freibergs, S. Fromholds, Jānis un Dindonis Grants, Alfrēds un Sarmīte Grava, Artūrs un Ausma Grava, Vilis un Herta Grāvītis, Marģers Grīns, Skaidrīte Hāgelis, Olga Immermanis, Gunārs P. un Veva Jakobsons, Astrīda Jansons, Maija Jaunzemis, Dr. Jānis un Minjona Kļaviņš, Olga Kļaviņš, Tija Krūmiņa, Zinta un Arvīds Kūlīts, Dr. Pauls Kupčs, Aivars Kuplis, Kārlis Kēzbers, Ērika Ķīrsis, Kārlis un Margaret Ķīrsis, Dr. Jānis Labsvīrs, Andris un Dagnija Lācis, Anna Lāčkājs, Dzintra un Uģis Lapsiņš, Jānis un Velta Lazda, Arvīds un Biruta Legzdīņš, Erna Lēmane, Antons Lielbārdis, Hugo un Velta Liepiņi, Rolands un Robella Lietapurs, Olģerts un Lilija Linde, Elanor un Osti Janina un Frank Mahler, Jānis un Ausma Mežmalis, Karl un Ieva Millers, Dr. Manfrēds un Martha Munters, Zelma Mūrmanis, Margarita Nīkurs, Astrīda Nīkurs-Roman, Andrejs V. Ozoliņš, Arnolds un Larisa Ozols, Prāv. Alberts un Gārija Ozols, Prof. Dr. Jānis un Gundega Penīkis, Jānis Pienups, Jānis Ilgvars Plūme, Jānis Plūmītis, Osvalds un Monika Reinvalds, Regina Rēķis, Pēteris Rieksts, Aina Rodriguez-Mata, Rita un Georgs Romanovskis, Ints un Ilze Rupners, Ludis A. Saliņš, Kārlis un Ada Salna, Dr. Ilze Schwartz-Knežinskis, Ingrīda Seraphim, Arnis un Māra Skulte,

ZIEDOJUMI MUZEJAM

Laura Strautzels, Balva Students, Prof. Ilga B. Švechs, Ph.D., J. Taube, Edvīns un Zaiga Tums, Jānis M. Tums, Jānis Tuparēns, Olita un Juris Valainis, Paul un Marjo Valliere, Rasma Vilciņš, Gundega un Aivars Vilemsons, Egīls un Rūta Vitands, Māc. Richards Zariņš, Manfreds Zichmanis, Līga Ziemelis – Stam, Manfreds Zīverts, Andrejs Zvejnieks

Amerikas Latviešu tautiskā savienība, Daugavas Vanadzes Grandrapidos, Daugavas Vanadzes un vanadzēni Bostonā, Daugavas Vanagi Zviedrijā, Daugavas Vanagu Džilongas nodaļa Austrālijā, Daugavas Vanagu Fonda Notinghamas nodaļa, Daugavas Vanagu fonda Bedfords nodaļa, Daugavas Vanagu fonda Halifaxas nodaļa, Deitonas Latviešu ev. lut. draudze, Demoinas un apkārtnes tautieši, Dienvidkalifornijas Latviešu biedrība, Grand Rapidu katoļu draudze, Grand Rapidu latv. biedrības Dāmu pulciņš, Grandrapidu latviešu Aglonas Dievmātes katoļu draudzes Dāmu komiteja, Grand Rapidu latviešu ev. lut. draudze, Jamaika Plain Lutheran Church Ladies Aid, Kalamazū Latv. ev. lut. apvienotās draudzes Dāmu komiteja, Korporācija „Selga“ Minnesotas kopa, Latviešu biedrība Norvēģijā, Linkolnas Latviešu ev. lut. draudzes Dāmu komiteja, Milvoku Latviešu pensionāru biedrība, Nūbransvikas-Leikvudas ev. lut. draudzes Dāmu komiteja, Oaklanedes Latv. ev. lut. draudzes Dāmu komiteja, Omahas ev. lut. draudze, Oregonas latviešu ev. lut. draudze, Saginavas ev. lut. draudze, Saginavas Latviešu klubs, Sidnejas latviešu biedrības Dāmu kopa, Tālavas Ērglis, Skenektedijas ev. lut. draudze, Ziemeļkalifornijas latviešu ev. lut. draudze.

Līdz Ls 50 (~USD 85)

A. Ābele, Ernests un Olga Akerbergs, Konstantīns Ančupāns, E. un E. Andersons, Marta Ārgalis, Velta Asnis, E. Asons ar ģimeni, Nora Auseklis, Kārlis un Meta Avens, Irene Baiže – Erdmanis, Irēne Balks, Jānis Balks, Nora Balodis, P. un V. Balodis, A. Bebris, Elīta Bērziņš ar ģimeni, Agris un Ausma Bikš, Mirdza Birznieks, Gunārs un Astra Blaumanis, Vizbulīte un Ēriks Bole, Ivars un Dzidra Bolgžds, Arvīds Bolšteins, A. Bremers, Valdis Briedis, Edmund un Grietiņa Brigmanis, Ārija Brikmanis, Māra Brikovskis, Andrejs un Aina Brože, Margarita Brūniņa, Vigo un Valda Burģis, Uldis Bušs, Anna Casey, Aivars Celmiņš, Aina Cerlīņš, Ilze B. Cers, Jānis Cers, Oskars Daņilovs, Don un Anna Dauksts, Elizabeth Decker, Jānis un Ārija Deglis, Jānis un Herta Donis, Valda Dundurs, Paulis un Ariadne Dzintars, Alvis un Līvija Eikstrems, Rasma Ence, Angeline Fountain, Voldemārs un Vera Fricsons, Valentīns un Maria Gailāns, Gunta Emmons Glenn, Kārlis un Ruta Grants, Alfrēds un Mirdza Grāmatiņš, Anna Grasmanis, Māris Graube, Jānis Grebežs, Laimdots un Maija Grendze, Marta Gulbis, Ilga Hamilton, Uldis E. Inveiss, Livija Jakobsons, Andrejs Jansons, Angelika Jansons, Līvija Jansons, Maksis un Olga Jansons, Elmārs Kalnaraups, Imants Kalnīņš, Uldis Kalnīņš, Marta Kaminskis, Inese un Arnolds Kaneps, Zigurds un Rasma Kārkliņš, Jānis un Austra Kaža, Vēra Kiors, Sams Knoch III, Dzintra Kornets, Edgars un Erna Krastkalns, Stanislava Kreilis, Haralds un Ārija Krieviņš, Ivars Kronītis, Mārtiņš un Nellija Kronītis, Ēriks un Ināra Krūmiņš, Ligita Krumkalns, Vilmārs un Dzintra Kukainis, Marija Urnežus Lambergs, Elizabete Lapainis, Miervaldis un Lilija Lazdiņš, Austra Lejiņš, Zenta un Ojārs Lejiņš, Fricis un Antonija Līdums, Alfrēds un Diana Liepa, Leons un Vija Liepa, Jānis Liepiņš, Velta un Imants Liepiņš, Jānis un Lidija Liepnieks, Berta Mairis, Ojārs Mantenieks, Marija Mauce, Aleksandra Mednis, Māc. Jānis un Irene Mednis, Silvija Megnis ar ģimeni, Andis un Jean Melbārdis, Bronija Melbārdis un Astra Plūcis ar ġim., Lilija Melgalvis, Austra Mežaraups, Juris un Patricia Mežinskis, Aldonis Mežsēts, Austra Miezis, Elza Migla, Helena Mikels, Francis Murans, Lydia Nīkurs, Laimons Osis, Maigonis un Ingrīda Otto, Tālivaldis un Elza Paegle, Gunta un Ārijs Pakalns, Irēne un Jānis Pelcis, Anna Pelsis, Ērika Peniķis, Alise Pērkons, Jānis un Velga Plāte, Daina Plicis, Ruta Plostiņš, Valija Polis, Ieva Priževoits, Raimunds J. Prūsis, Velta Pudans-Kalvis, Ilze Anna Puķīte, Pēteris un Rūta Purīņš, Emīlīja Purviņš, Andrejs G. Radziņš, Elza Radziņš, Leotīne Raestas, Astrīda un Frank Ramrath, Juris Ratermanis, Biruta Ravovskis, Dzidra Upāns, Augsts Redluchs, Jānis Reikmanis, Nikolajs un Rita Reinfeldi, Austra un Ludvīgs Reiters, Jānis un Ilze Resnis, Jānis Riekstiņš, Ksenija Riekstiņš, Liesma Rops, Biruta Roskey, Gerda Roze, K. un Lūcija Rozenbergs, Helmi F. Rožankowsky, Eduards Rubāns, V. un A. Rudzāts, Arnolds Rudzītis, Julieta Rumbergs, Dr. Arnolds Ruperts, Edvīns un Tamāra Rūsis, Hermīne Rusmanis, Elly Russell, Ronald un Maija Russell, E. un A. Salmiņš, Bronislava Sarna, Zelma Sedliņš, Vilma Silarāja, Rasma Sināts, Antonia Sinkēvics, Daniel H. Skerritt, Lūcija Skuja, Elga Smildziņa, Skaidrite Sobolev, Jakob Spielmann, Ilgvars un Aija Spilners, Hilda Stakle, Anna Stalmanis, Arnolds un Ērika Stams, H. Starcs, Gunārs Stopnieks, Dagmāra Strautiņa, Helena Strautiņš, Maija un Gunārs Stumbrais, Robert un Laura Sulecki, Biruta Sūrmanis, Anna Sveķis, Konstantīns un Franciska Sventeckis, Jānis Sventeckis ar ģimeni, A. Šalkss, St. Šaltāns ar ģimeni, Austra Šēmelis, Danuta Šķirmants, Rita Šrams, Vera un Ludmila Šteinbergs, Alma un Fricis Šteinmanis, Vitalijs un Līdija Tarbutas, Anna Tarbutass, Biruta Taube, Harijs Taube, Silvija Teteris, Druvis un Irēne Ūdris, Jēkabs Ūdris, Līdija Ūdris, Teodors Ulīriķis, Inta Upīte, Edvīns un Anneliese Upītis, Marija Urnežus Lambergs, Ināra Vallis, Maija K. Vanags, Irēna Vanuška, Jānis un Biruta Vaskis, Arturs un Aina Vatvars, Auguste Vedējs, Alfrēds H. un Anna L. Veinbergs, Claude un Rose Venditi, Gunārs Vijups, Jānis un Ausma Vilciņš, Rita Vilks, Bronislavs un Marija Visockis, Vladislavs un Vera Visockis, Ilga Vītiņa, Ilga Vītiņa, Vitauts R. un Mary Vītolījš, Milda E. Vītols, Aleksandrs un Elizabete Vittands, Harijs un Irēne Vunge, Gvido Zakovičs, Ināra Zariņš, Jāzeps Zelčs, Teodors un Biruta Zeltiņš, Līga Zemesarājs, Mrs. Margarita Zeps, Aida Zīlgalvis, Jānis un Andra Zvārgulis, Alfreds un Rasma Zvirbulis

Adelaide latviešu pensionāru kopa - Adelaide krustmātes, Daugavas Vanagu apvienība Ziemeļrietumos, Daugavas Vanagu fonda Boltonas nodaļa, Deutscher Akademischer Austauschdienst, HTU Rīgas Studiju Centrs, Indianapoles Latviešu pensionāru biedrība, Kīvlandes latviešu pensionāru apvienība, Limbažu pilsētas dome, Ogres pilsētas dome, Omahas latviešu biedrība, Sv. Pāvila latviešu ev. lut. draudze Detroitā, Vācijas TV – ARD.

Sarakstus sastādīja Daina Ozoliņa

Atvainojamies, ja sarakstā ir gadījusies kāda klūda. Laipni lūdzam to norādīt – būsim priecīgi izlābot.

Paldies arī tiem, kas atstāja savu artavu muzeju ziedojumu kastē!

ZIEDOJUMI MUZEJAM

Piemiņas ziedojuumi 1999. gada 1. pusgads

Aizvesto radu un draugu piemiņai – Elmārs Freibergs

Brāļa Jāņa un viņa meitas Rasma piemiņai – Katrīna Brušvits-Saukants

Vijas Asjas Bārdas piemiņai – Juris un Olita Valainis

Jura Blumfelda piemiņai – Aija Blumfelds

Ernesta Brastiga piemiņai – Edgars un Erna Krastkalns

Irmgardi Grinbergu pieminot – Kārlis Grinbergs

Laimoņa Jansona piemiņai – Verners un Silvija Rūtenbergs

Teodora Jansona piemiņai – Andrejs Jansons

Jēkaba Kļaviņa piemiņai – John Kļaviņš

Arvīda Knopes bēru kolekte – A. Sīlķens

Vītālija Lāčkājs piemiņai – Anna Lāčkājs ar ģimeni un draugu pulks, Juris un Olita Valainis

Aleksandra un Kārja Lamberta piemiņai: Aleksandrs nošauts Sibīrijā, Kārlis leģiona – virsnieks, 1. un 2. Dzelzs Krusta kavalieris – Dr. Manfrēds un Martha Munters

Elizabetes Liepiņas piemiņai – Velta Asnis, Andrejs un Aina Brože, Valija Polis, Rasma Sināts, Anna Staltmanis, A. Šalkss, Ilga Vītiņa

Pieminot savu mūžībā aizgājušo un Tērvetes kapos guldiņto māmuļu *Annu Mildu Mežmalī* – Jānis un Ausma Mežmalis

Dr. Almas Milleres piemiņai – Korporācijas „Selga“ Minnesotas kopa

Artūra Nīkura piemiņai – A. Ābele, Gunārs un Astra Blaumanis, Arvīds Bolšteins, Jānis Cers, Ilze B. Cers, Paulis un Ariadne Dzintars, Angeline Fountain, Valentīns un Maria Gailāns, Ēriks un Ināra Krūmiņš, Dzintra un Uģis Lapsiņš, Aleksandra Mednis, Karl un Ieva Millers, Margarita Nīkurs, Lydia Nīkurs, Astrīda Nīkurs-Roman, Irēne un Jānis Pelcis, Ilze Anna Puķiņe, Edvīns un Tamāra Rūsis, Ingrīda Seraphim, Balva Students, Maija un Gunārs Stumbriņi, Silvija Teteris, Inta Upīte, Claude un Rose Venditi, Jamaica Plain Lutheran Church Ladies Aid

Rikarda Pasiņa piemiņai – Jānis un Austra Miezis

Ata Pavloviča piemiņai – Juris un Olita Valainis

Oskara Pēkšēna piemiņai – Tija Krūmiņa

Antona Platača piemiņai – E. Asons ar ģimeni, Elīta Bērziņš ar ģimeni, Ivars un Dzidra Bolgzds, Ārija Brikmanis, Vigo un Valda Burģis, Gunta Emmons Glenn, Jānis un Dindonis Grants, Jānis Grebežs, Livija Jakobsons, Līvija Jansons, Zigurds un Rasma Kārklinš, Stanislava Kreilis, Arvīds un Biruta Legzdīņš, Jānis un Lidija Liepnieks, Elanor un Osti Janina un Frank Mahler, Silvija Megnis ar ģimeni, Andis un Jean Melbārdis, Bronija Melbārdis un Astra Plūcīšs ar ģimeni, Helena Mikels, Ieva Prīzevoits, Regina Rēķis, V. un A. Rudzāts, E. un A. Salmiņš, H. Starcs, Robert un Laura Sulecki, Konstantīns un Franciska Sventeckis, Jānis Sventeckis ar ģimeni, St. Šaltāns ar ģimeni, Alma un Fricis Šteinmanis, Paul un Marjo Valliere, Jāzeps Zelčs, Indianapoles Latviešu pensionāru biedrība

Pulkv. Jēkaba Pones piemiņai – Marģers Grīns

Eduarda Ramiņa piemiņai – Inese un Arnolds Kaneps

Jūlija Riekstiņa piemiņai – Ksenija Riekstiņš, Jānis un Dzidra Apsīte, Arnis un Dace Kīns, Harijs Markevics, Dr. Vidvuds un Aija Medenis, Ivars un Zaiga Petrovkis, Julieta Rumbergs, Arnolds Ruperts, Gundars un Astrīda Strautnieks, Dr. Ilga Švechs, Vikentījs un Brigita Valts, Rita un Anna Vilks, Dr. Zigmīds Zadvinskis, Viktorija Zušmanis, divi anonīmi ziedojuumi, Grand Rapidu latviešu biedrība

Dzejnieces Maijas Silmales piemiņai – Dagmāra Strautiņa

Skaidrītes Sodumas dz. Kronbergs piemiņai – Helmi F. Rožankowsky

Atceroties vectēvu Ādolfu Strautmani, kas gāja bojā 1941.g. komunistiem iebrūkot Latvijā – Victor, meitas Larissa un Sabīne, dēls Renards Strautman

Jura Vildes piemiņai – Aina Ābolīņš

Monikas Voits piemiņai – Margarita Brūniņa, Anna Casey, Kārlis un Ruta Grants, Māris Graube, Vēra Kiors, Jānis un Ilga Kurmiņš, Laimonis Osis, Rita un Georgs Romanovskis, Daniel H. Skeritt, Gvido Zakovičs

Tēvoča Jonasa Urnežus un brālēna Vincas Urnežus piemiņai – Marija Urnežus Lambergs

Zvārdenieku piemiņai, kuri nomocīti Sibīrijā – Veronika Elferts

Jubilejas veltes – Okupācijas muzejam

Draugu apsveikums Alda Birzuļa 65. dzimšanas dienā

Jāņa Kurmiņa 80 gadu jubilejas velte – Rita un Uldis Sēja, Nora Auseklis, Ināra Vehvilainen, Viktors un Jolanta Bokums un citi

Savā 85 gadu jubilejas dienā rakstnieks Kārlis Kezbers ir novēlējis apsveicēju veltes Okupācijas muzejam

Ernas Lēmanes jubilejas velte

Puķu vietā Paulim Maslovskim viņa dzimšanas dienā – Omahas latviešu biedrība

Prof. Jāņa Peniņa jubilejas sarīkojuma ziedojuums Okupācijas muzejam

Atzīmējot Viktora Strautmaņa 75. dzimšanas dienu – Victor, meitas Larissa un Sabīne, dēls Renards Strautman

Paulīnes un Dr. Zigmīda Zadvinskai 50 gadu laulības jubilejā – Ollitas un Jura Valaiņu apsveikums

NO MUZEJA VIESU GRĀMATAS

"Ir nepieciešams savest kārtībā savu dvēseli, tikai tad iespējams dzīvot."

"Tu nevari saprast, kamēr neesi redzējis pats savām acīm."

"Jūs esat varonīga tauta, un es apsveicu jūs par tīk stipru dūšu."

"Šis muzejs ir daļa no manas dzīves vēstures."

"Skatījos priekš tiem, kuri vairs netika šo redzēt. Sirds raud un priecājas."

"Pie redzētā teikšu: lai dzīvo Latvija!"

"Skaidri, saprotami un satrieckoši!"

"Vēstures notikumi nekad nav mācījuši sabiedrību, tāpēc arī lieciniekiem jābūt tur, kur vēsture tos atstājusi."

ievērībai!

Dokumentu vai priekšmetu nodošanas kārtība Okupācijas muzejam

Muzejs visus saņemtos materiālus reģistrē un par tiem izsniedz īpašu pieņemšanas aktu. Iespējams materiālus nodot muzejam pastāvīgā lietošanā vai arī uz nosacītu laiku. Svarīgi materiālus identificēt, pievienojot katram dokumentam vai priekšmetam:

1. norādi – vai dokuments ir oriģināls vai kopija, vai priekšmets ir oriģināls vai atdarinājums;
2. īpašnieka vārdu un adresi;
3. priekšmeta vai dokumenta vēsturi - no kā un kad tas iegūts;
4. ja iespējams, priekšmeta vai dokumenta datumu, vietu vai cita veida raksturojumu, kas palīdz noteikt tā vēsturisko izcelšanos un specifiku;
5. fotogrāfijām, cik iespējams, tajās redzamo vietu un priekšmetu aprakstus un cilvēku vārdus, kā arī vietu, datumu vai vismaz aptuvenu uzņemšanas laiku;
6. skaņu vai videolentē ierunātām atmiņām - īsu rakstveida satura aprakstu.

Materiāli sūtāmi vai nododami:

Okupācijas muzejs
Strēlnieku laukumā 1
Rīgā, LV-1050
Latvia
Telefons: +371-7212715
Fakss: 7 229255
E-pasts: <omf@latnet.lv>

Ja jūs vēlaties atbalstīt Okupācijas muzeju, lūdzam aizpildīt anketu:

Ziedojoj ASV (ar nodokļu atvieglojumiem), čeki rakstāmi: OMFA c/o Dr.Rūsiņš Albertiņš 1053 Alder Lane Naperville, IL 60540 Tālr. 630-357-2798	Ziedojoj citur pasaulē, čeki vai naudas pārsūtījumi rakstāmi: OMF Unibank of Latvia, Branch Ridzenes Bank Code 310101900, SWIFT code UNLALV2X Latu konta Nr. 02-400 700 517 ASV dolāru konta Nr. 02-000 758 006
--	--

Pievienoju ziedoju.

Piesaku gadskārtēju ziedoju

Pievienoju pirmo maksājumu, lūdzu sūtiet man gadskārtēju atgādinājumu.

Vēlos uzzināt par iespējām novēlēt Okupācijas muzejam īpašumus Latvijā.

Vēlos uzzināt par iespējām atstāt Okupācijas muzejam testamentu novēlējumu.

Savu ziedoju novēlu (vārds, uzvārds) piemiņai.

Vēlos uzzināt par iespēju palīdzēt muzeja darbā.

Vārds, uzvārds:

Adrese:

Telefons/fakss:

Paraksts:

Datums:

Skolēnu nacionālās pretestības grupa "Degsme".
1. rindā otrā no kreisās Džilda Brača.

OMF rudenī zaudējis vienu no sirsnīgākiem un atsaucīgākiem muzeja atbalstītājiem trimdas sabiedrībā **Džildu Braču** (1924.22.04.–1999.11.08). Plašākam ļaužu lokam pazīstams ir arī viņas dzīves biedrs Jūlijs Bračs (1909–1984), aistu vēstures pētnieks un Nacionālās sardzes dibinātājs. Nacionālā sardze darbojās čekas mājā, dokumentējot Baigā gada vēsturi. Šajā darbā iesaistījās arī 2. Rīgas valsts ģimnāzijas audzēkne Džilda Birzgale, kura līdz ar citām skolas biedrenēm jau padomju okupācijas laikā izveidoja jauniešu patriotisku organizāciju "Degsme". Džilda bija Nacionālās sardzes sekretāre, mašīnrakstītāja un grupas, ap 200 biedru, "dvēselīte" – sirsnīga, atsaucīga un ļoti atbildīga. Šīs īpašības Džildu Braču pavadīja visu mūžu, arī bēgļu gaitās, glābjot Nacionālās sardzes dokumentus. Šie dokumenti izmantoti Okupācijas muzeja ekspozīcijā un topošajā Izglītības programmas dokumentu izlasē skolām.

Par Džildas Bračas aiziešanu mūžībā skumstam līdzi visiem, kas viņu pazina. Guldīta Omstedas kapsētā Oldenburgā (Vācija) š.g. 8. septembrī.

Gunārs Priedītis
1928.20.11.–1999.25.11

Šī gada 25. oktobrī mūžībā aizgājis 1928. gada 20. oktobrī dzimušais **Gunārs Priedītis**, vēsturnieks, skolotājs. Pēc ilgajiem Austrālijā pavadītajiem trimdas gadiem viņš atgriezās Latvijā, lai būtu klāt visā, kas notiek šajā pretrunīgajā laikā. Viņš bija viens no Okupācijas Muzeja Fonda dibinātājiem, Fonda padomes loceklis, atsaucīgs, sirsnīgs un smalkjūtīgs cilvēks.

Apkārtraksts Nr. 8, 1999. gada novembris. Rīga.
Apkārtraksts iznāk divas reizes gadā.

Redaktore Anda Līce.
levērotas iesniegto manuskriptu Latvijas un ārziemju latviešu rakstības atšķirības.
Zanes Baķes makets.
Fotografēja Andrejs E. Feldmanis, Dagnija Staško un Valters Nollendorfs.

Latvijas 50 gadu okupācijas muzejs (OM)
Strēlnieku laukumā Nr.1
Rīgā, LV-1050
Telefoni: OM birojs: 7-212-715, Izglītības programma: 7 -211-030
Fakss: 7-229-255 E-pasts: omf@latnet.lv
ISSN 1407-3668

Kuponu izpildītāju ievērībai

Ziedotāju vārdus ierakstām sarakstā tā, kā to norādījuši paši ziedotāji.